

1 Co w praktyce oznacza termin prawny „władza rodzicielska”? Jakie prawa i obowiązki ma osoba sprawująca władzę rodzicielską?

Termin „odpowiedzialność rodzicielska” odnosi się do wszystkich praw i obowiązków rodziców wobec dziecka. Istotnym elementem odpowiedzialności rodzicielskiej jest piecza nad dzieckiem (opieka rodzicielska) (*elterliche Sorge*). Rodzice mają obowiązek i prawo sprawowania pieczy nad swoim małoletnim dzieckiem. Obejmuje to opiekę nad dzieckiem i jego majątkiem oraz reprezentowanie dziecka. W związku z tym ze sprawowaniem **pieczy nad dzieckiem** co do zasady związane jest prawo do podejmowania decyzji w imieniu dziecka. Odpowiedzialność rodzicielska obejmuje również utrzymywanie kontaktów z dzieckiem i obowiązek łżenia na jego utrzymanie.

2 Kto z reguły sprawuje władzę rodzicielską nad dzieckiem?

Jak wspomniano w odpowiedzi na pytanie 1, termin „odpowiedzialność rodzicielska” obejmuje wszystkie prawa i obowiązki rodziców wobec dziecka. Istotnym elementem odpowiedzialności rodzicielskiej jest piecza (*elterliche Sorge*). Odpowiedzialność rodzicielska obejmuje również utrzymywanie kontaktów z dzieckiem i obowiązek łżenia na jego utrzymanie.

Co do zasady wspólne sprawowanie pieczy nad dzieckiem jest możliwe, jeżeli:

dziecko urodziło się w związku małżeńskim;

rodzice zawarli związek małżeński po urodzeniu się dziecka;

rodzice złożyli oświadczenia o tym, że chcą wspólnie sprawować pieczę nad dzieckiem (*Sorgeerklärungen*);

sąd rodzinny (*Familiengericht*) powierzy rodzicom wspólne sprawowanie pieczy nad dzieckiem.

Oświadczenia o wspólnym sprawowaniu pieczy należy złożyć we właściwej formie prawnej i uwierzytelnić. Uwierzytelnienia może dokonać Urząd ds. Dzieci i Młodzieży (*Jugendamt*) lub notariusz, a w pewnych okolicznościach także misja dyplomatyczna za granicą. Jeżeli rodzice nie złożą takich oświadczeń i nie są małżeństwem, wyłączną pieczę nad dzieckiem sprawuje matka. Sąd rodzinny może jednak, na wniosek jednego z rodziców, powierzyć wspólne sprawowanie pieczy nad dzieckiem obojgu rodzicom, pod warunkiem że służy to dobru dziecka. Zakłada się przy tym, że wspólne sprawowanie pieczy nad dzieckiem przez rodziców służy dobru dziecka, o ile drugie z rodziców nie przestawi żadnych powodów, dla których tak nie jest, i żadne takie powody nie ujawnią się w inny sposób.

W prawie niemieckim zasadniczo domniemywa się, że dobru dziecka najlepiej służy kontakt z obojgiem rodziców, w związku z czym dziecku przysługuje prawo do kontaktów z obojgiem rodziców. Ponadto oboje rodzice mają prawo i obowiązek utrzymywania kontaktów z dzieckiem.

Prawo do kontaktów przede wszystkim daje rodzicom prawo do spotykania się i rozmawiania z dzieckiem w regularnych odstępach czasu. Prawo do kontaktów obejmuje kontakt mailowy i telefoniczny, a także kontakt osobisty.

Ogólnie rzecz biorąc, obowiązkiem obojga rodziców jest zagwarantowanie swoim dzieciom utrzymania. Rodzice mogą sami wybrać sposób, w jaki chcą zapewnić swoim dzieciom utrzymanie. Mogą na przykład zdecydować się na dostarczanie środków utrzymania w naturze, głównie w domu rodzinnym (zakwaterowanie, wyżywienie, ubranie itp.).

3 Jeżeli rodzice nie są w stanie lub nie chcą sprawować władzy rodzicielskiej nad dzieckiem, czy można wyznaczyć inną osobę w ich zastępstwie?

Termin „odpowiedzialność rodzicielska” obejmuje wszystkie prawa i obowiązki rodziców wobec dziecka. Istotnym elementem odpowiedzialności rodzicielskiej jest piecza nad dzieckiem (opieka rodzicielska). Odpowiedzialność rodzicielska obejmuje również utrzymywanie kontaktów z dzieckiem i obowiązek łżenia na jego utrzymanie (zob. uwagi w odpowiedzi na pytanie 1). Poniższe uwagi odnoszą się do **pieczy nad dzieckiem** (*elterliche Sorge*).

Jeżeli rodzice nie sprawują pieczy nad dzieckiem, na przykład z tego względu, że nie żyją lub nie są uprawnieni do reprezentowania dziecka w sprawach związanych z jego osobą lub majątkiem, ponieważ, na przykład, zostali pozbawieni pieczy nad nim, sąd rodzinny wyznacza dziecku opiekuna (*Vormund*). Jeżeli rodzice nie są w stanie zapewnić pewnych aspektów pieczy, sąd rodzinny wyznacza kuratora (*Pfleger*) (§ 1909 kodeksu cywilnego – Bürgerliches Gesetzbuch, BGB) w odniesieniu do tych aspektów.

4 Jak rozwiązana jest kwestia przyszłej władzy rodzicielskiej w przypadku rozvodu lub separacji rodziców?

Termin „odpowiedzialność rodzicielska” obejmuje wszystkie prawa i obowiązki rodziców wobec dziecka. Istotnym elementem odpowiedzialności rodzicielskiej jest piecza nad dzieckiem (opieka rodzicielska). Odpowiedzialność rodzicielska obejmuje również utrzymywanie kontaktów z dzieckiem i obowiązek łżenia na jego utrzymanie (zob. uwagi w odpowiedzi na pytanie 1). Poniższe uwagi odnoszą się do **pieczy nad dzieckiem** (*elterliche Sorge*).

Jeżeli rodzice wspólnie wykonujący pieczę nad dzieckiem rozstali się, będą ją nadal wykonywać wspólnie, niezależnie od tego, czy pozostają w związku małżeńskim. Sąd rodzinny może jednak na wniosek jednego z rodziców powierzyć pieczę jednemu z nich. Wniosek taki zostanie uwzględniony, jeżeli drugie z rodziców wyrazi na to zgodę, chyba że dziecko ma co najmniej 14 lat i zgłosi sprzeciw albo jeżeli sąd uzna, że zniesienie wspólnego sprawowania pieczy i powierzenie jej jednemu z rodziców służy dobru dziecka. Nawet w przypadku rozvodu rozstrzygnięcie takie podejmuje się wyłącznie na wniosek jednego z rodziców, chyba że dobro dziecka jest zagrożone.

5 Jeżeli rodzice zawarły porozumienie w sprawie władzy rodzicielskiej, jakie formalności należy spełnić, aby było ono prawnie wiążące?

Termin „odpowiedzialność rodzicielska” obejmuje wszystkie prawa i obowiązki rodziców wobec dziecka. Istotnym elementem odpowiedzialności rodzicielskiej jest piecza nad dzieckiem (opieka rodzicielska). Odpowiedzialność rodzicielska obejmuje również utrzymywanie kontaktów z dzieckiem i obowiązek łżenia na jego utrzymanie (zob. uwagi w odpowiedzi na pytanie 1). Poniższe uwagi odnoszą się do **pieczy nad dzieckiem** (*elterliche Sorge*) i **prawa do kontaktów** (*Umgang*).

Zasadniczo to rodzice decydują, w jaki sposób będą wspólnie sprawować pieczę nad swoim dzieckiem. Prawo nie ustanawia wymogów co do formy.

Wiążąca prawnie zmiana w ustaleniach dotyczących sprawowania pieczy nie jest jednak możliwa w drodze umowy – wymaga orzeczenia sądu rodzinnego.

Jeżeli rodzice mieszkają osobno, Urząd ds. Dzieci i Młodzieży może pomóc im w opracowaniu rodzicielskiego planu wychowawczego, które jest dla obu stron akceptowalny. Plan ten może być podstawą dla rozstrzygnięć sądu w sprawie pieczy. Jeżeli rodzice zgadzają się, że wyłączną pieczę należy powierzyć jednemu z nich, mogą zwrócić się z takim wnioskiem do sądu rodzinnego.

Rodzice mogą również uzgodnić sposób wykonywania prawa do kontaktów, ponieważ nie ma wymogów w tym zakresie. Jeżeli ustalenia zostaną uwzględnione w ugodzie zawartej przed sądem i zatwierdzonej przez sąd, ugoda taka jest równoznaczna z wiążącym orzeczeniem sądu i może zostać, w razie konieczności, wyegzekwowana.

6 Jeśli rodzice nie mogą dojść do porozumienia w sprawie władzy rodzicielskiej, jakie są inne środki rozwiązania sporu bez konieczności oddawania sprawy do sądu?

Jeżeli rodzice nie są w stanie rozwiązać konfliktu samodzielnie, mogą skontaktować się z Urzędem ds. Dzieci i Młodzieży lub organizacją wolontariacką ds. młodzieży (*Freie Jugendhilfe*). Podmioty te udzielają porad rodzicom i pomagają im w rozwiązaniu problemów. Baza danych wszystkich ośrodków udzielających porad znajduje się pod adresem <http://www.dajeb.de>. Rodzice mogą również skorzystać z mediacji, aby osiągnąć ugodę. Więcej informacji na temat mediacji rodzinnej można znaleźć na stronie internetowej <http://www.bafm-mediation.de/>.

7 Jeśli rodzice udadzą się do sądu, w jakich sprawach dotyczących dziecka może decydować sędzia?

W zależności od wniosku sędziego może rozstrzygać, w ramach postępowania, wszystkie kwestie dotyczące pieczy nad dzieckiem (w tym kwestię wydania dziecka), kontaktów z dzieckiem i jego utrzymania. Na wszystkich etapach postępowania sąd dąży do rozwiązywania konfliktów w sposób akceptowalny dla obu stron. Jeżeli rodzice nie mogą dojść do porozumienia w istotnej dla dziecka kwestii związanej z pieczą nad nim, sąd może również przyznać jednemu z rodziców uprawnienia do samodzielnego podejmowania decyzji w tym względzie (*Alleinentscheidungsbefugnis*).

Ponadto, jeżeli zagrożone jest dobro dziecka, sąd może w dowolnej chwili z urzędu zarządzić wszelkie środki niezbędne do przeciwdziałania takiemu zagrożeniu.

8 Jeśli sąd powierzy wyłączną władzę rodzicielską jednemu z rodziców, czy oznacza to, że rodzic ten może decydować we wszystkich sprawach dotyczących dziecka bez wcześniejszego porozumienia z drugim rodzicem?

Termin „odpowiedzialność rodzicielska” obejmuje wszystkie prawa i obowiązki rodziców wobec dziecka. Istotnym elementem odpowiedzialności rodzicielskiej jest piecza nad dzieckiem (opieka rodzicielska). Odpowiedzialność rodzicielska obejmuje również utrzymywanie kontaktów z dzieckiem i obowiązek łożenia na jego utrzymanie (zob. uwagi w odpowiedzi na pytanie 1). Poniższe uwagi odnoszą się do **pieczy nad dzieckiem** (*elterliche Sorge*) i **prawa do kontaktów** (*Umgang*).

W odniesieniu do pieczy nad dzieckiem odpowiedź na powyższe pytanie jest zasadniczo twierdząca. To z rodziców, które nie wykonuje władzy rodzicielskiej, nie ma prawa udziału w podejmowaniu decyzji. Ma jednak prawo do utrzymywania kontaktów z dzieckiem i może żądać od drugiego z rodziców informacji o sytuacji osobistej dziecka, o ile żądanie takie jest uzasadnione. Na podstawie zgody tego z rodziców, które sprawuje pieczę nad dzieckiem, albo na podstawie orzeczenia sądowego (np. w kontekście wykonywania prawa do kontaktów z dzieckiem) drugie z rodziców może jednak samodzielnie decydować w kwestiach dotyczących opieki nad dzieckiem podczas pobytu dziecka u niego (np. żywienie).

9 Co w praktyce oznacza decyzja sądu o powierzeniu rodzicom wspólnej opieki nad dzieckiem?

Termin „odpowiedzialność rodzicielska” obejmuje wszystkie prawa i obowiązki rodziców wobec dziecka. Istotnym elementem odpowiedzialności rodzicielskiej jest piecza nad dzieckiem (opieka rodzicielska). Odpowiedzialność rodzicielska obejmuje również utrzymywanie kontaktów z dzieckiem i obowiązek łożenia na jego utrzymanie (zob. uwagi w odpowiedzi na pytanie 1). Poniższe uwagi odnoszą się do **pieczy nad dzieckiem** (*elterliche Sorge*).

Jeżeli rodzice wspólnie wykonują władzę rodzicielską i mieszkają razem, powinni wypracowywać rozwiązania akceptowalne dla obu stron we wszystkich kwestiach związanych ze sprawowaniem pieczy nad dzieckiem. Jeżeli z kolei rodzice mieszkają osobno, obowiązek ten ma zastosowanie wyłącznie w odniesieniu do spraw o istotnym znaczeniu dla dziecka. W sprawach życia codziennego to z rodziców, z którym dziecko mieszka, ma prawo do samodzielnego podejmowania decyzji.

10 Do jakiego sądu lub organu należy się zwrócić z wnioskiem w sprawie władzy rodzicielskiej? Jakie formalności należy spełnić i jakie dokumenty dołączyć do wniosku?

Termin „odpowiedzialność rodzicielska” obejmuje wszystkie prawa i obowiązki rodziców wobec dziecka. Istotnym elementem odpowiedzialności rodzicielskiej jest piecza nad dzieckiem (opieka rodzicielska). Odpowiedzialność rodzicielska obejmuje również utrzymywanie kontaktów z dzieckiem i obowiązek łożenia na jego utrzymanie (zob. uwagi w odpowiedzi na pytanie 1). Poniższe uwagi odnoszą się do **pieczy nad dzieckiem** (*elterliche Sorge*) i **prawa do kontaktów** (*Umgang*).

W większości przypadków właściwe do prowadzenia postępowań w sprawie pieczy nad dzieckiem i kontaktów z dzieckiem są sądy rodzinne (wydziały rodzinne sądów rejonowych). Jeżeli postępowanie wszczynają wyłącznie na wniosek, na przykład w przypadku postępowania o udzielenie prawa do wyłącznej pieczy nad dzieckiem w przypadku gdy rodzice mieszkają osobno, wniosek musi zawierać uzasadnienie. We wniosku należy przedstawić fakty i dowody na ich potwierdzenie, załączając stosowne dokumenty. Należy również wskazać, czy strony podjęły już próbę skorzystania z mediacji lub innej pozasądowej metody rozwiązywania sporów. Korzystanie z przedstawiciela prawnego jest wymagane wyłącznie w wyjątkowych okolicznościach, np. w odniesieniu do wniosków złożonych w postępowaniu rozwodowym. Jeżeli w danej sprawie nie obowiązuje przymus adwokacki, wniosek można złożyć bezpośrednio we właściwym sądzie. Do tego celu służą biura podawcze (*Rechtsantragstellen*) w sądach rejonowych, w których można składać wnioski i oświadczenia.

Jeżeli rodzice w chwili urodzenia się dziecka nie pozostają ze sobą w związku małżeńskim, oświadczenia w sprawie wspólnego sprawowania pieczy (*Sorgeerklärungen*) mogą zostać poświadczane przez właściwego urzędnika w Urzędzie ds. Dzieci i Młodzieży (*Jugendamt*), notariusza lub, w określonych przypadkach, misje dyplomatyczne za granicą.

11 Jaką procedurę stosuje się w takim przypadku? Czy można zastosować procedurę nadzwyczajną?

W postępowaniach dotyczących pieczy nad dzieckiem i prawa do kontaktów z dzieckiem zastosowanie ma zasada „badania z urzędu” (*Amtsermittlungsgrundsatz*). Zgodnie z tą zasadą sąd z urzędu bada wszystkie istotne fakty i nie jest związany argumentami stron.

W przypadkach niecierpiących zwłoki sąd może wydać zarządzenie tymczasowe (*einstweilige Anordnung*), o ile jest to uzasadnione i pilnie potrzebne. Jeżeli dobro dziecka jest zagrożone, sąd rozważa wydanie zarządzenia tymczasowego nawet w braku wniosku jednej ze stron. Jeżeli osiągnięcie porozumienia akceptowalnego dla obu stron w postępowaniu w sprawie kontaktów z dzieckiem nie jest możliwe w odpowiednim czasie, sąd omawia z rodzicami i Urzędem ds. Dzieci i Młodzieży kwestię zarządzenia tymczasowego.

12 Czy można uzyskać pomoc prawną na pokrycie kosztów postępowania?

Obywatele, którzy ze względu na swoją sytuację osobistą i finansową nie są w stanie pokryć kosztów postępowania, są w stanie pokryć jedynie część kosztów lub mogą pokryć je tylko w ratach, mogą uzyskać pomoc prawną w postępowaniu, w tym w postępowaniu przed sądem rodzinnym. Warunkiem uzyskania pomocy prawnej jest to, aby przewidywane wszczęcie powództwa lub wdanie się w spór miały wystarczające szanse na powodzenie i nie wydawały się bezzasadne. Umożliwia to dostęp do wymiaru sprawiedliwości również osobom o mniejszych zasobach finansowych. W ramach pomocy prawnej państwo pokrywa udział uprawnionej strony w kosztach sądowych i ewentualnych honorariach adwokatów w całości lub w części, w zależności od uzyskiwanych przez nią dochodów.

13 Czy od decyzji w sprawie władzy rodzicielskiej przysługuje odwołanie?

Termin „odpowiedzialność rodzicielska” obejmuje wszystkie prawa i obowiązki rodziców wobec dziecka. Istotnym elementem odpowiedzialności rodzicielskiej jest piecza nad dzieckiem (opieka rodzicielska). Odpowiedzialność rodzicielska obejmuje również utrzymywanie kontaktów z dzieckiem i obowiązek łożenia na jego utrzymanie (zob. uwagi w odpowiedzi na pytanie 1). Poniższe uwagi odnoszą się do **pieczy nad dzieckiem** (*elterliche Sorge*) i **prawa do kontaktów** (*Umgang*).

Orzeczenia dotyczące pieczy nad dzieckiem i prawa do kontaktów z dzieckiem podlegają zaskarżeniu. Nie ma przy tym znaczenia, czy orzeczenie zostało wydane w odrębnym postępowaniu, czy też w postępowaniu rozwodowym. W obu przypadkach środek zaskarżenia przysługuje.

Środek zaskarżenia należy wnieść w terminie jednego miesiąca od ogłoszenia orzeczenia na piśmie. Zarządzenia tymczasowe dotyczące pieczy nad dzieckiem można zaskarżyć tylko wówczas, gdy zostały one wydane na podstawie ustnej wymiany stanowisk. Taki środek zaskarżenia należy wnieść w terminie dwóch tygodni. Zarządzenia wydane bez ustnej wymiany stanowisk są prawomocne. Niezależnie od kwestii ustnej wymiany stanowisk zarządzenia tymczasowe w sprawie prawa do kontaktów z dzieckiem również nie podlegają zaskarżeniu. W takich przypadkach jest jednak możliwe wszczęcie postępowania co do istoty sprawy. Warto zauważyć, że wraz z uprawomocnieniem się innych orzeczeń dotyczących tej samej sprawy zarządzenia tymczasowe stają się nieważne.

14 W niektórych przypadkach może zachodzić konieczność wystąpienia do sądu lub innego organu o wykonanie decyzji w sprawie władzy rodzicielskiej. Jaka procedura ma zastosowanie w takim przypadku?

Termin „odpowiedzialność rodzicielska” obejmuje wszystkie prawa i obowiązki rodziców wobec dziecka. Istotnym elementem odpowiedzialności rodzicielskiej jest piecza nad dzieckiem (opieka rodzicielska). Odpowiedzialność rodzicielska obejmuje również utrzymywanie kontaktów z dzieckiem i obowiązek łożenia na jego utrzymanie (zob. uwagi w odpowiedzi na pytanie 1). Poniższe uwagi odnoszą się do **pieczy nad dzieckiem (elterliche Sorge)** i **prawa do kontaktów (Umgang)**.

W razie niezastosowania się do tytułu wykonawczego w sprawie wydania osób oraz w sprawie kontaktów sąd może nałożyć na zobowiązanego grzywnę, a jeżeli nie można jej wyegzekwować, może orzec karę pozbawienia wolności. W pewnych okolicznościach może również bezpośrednio orzec karę pozbawienia wolności. W orzeczeniu nakazującym wydanie osoby lub regulującym kontakty zostaną określone skutki niezastosowania się do tytułu wykonawczego. Maksymalna grzywna dla jednej osoby wynosi 25 000 euro, a maksymalna długość kary pozbawienia wolności – 6 miesięcy. Innym potencjalnym środkiem egzekucyjnym jest zarządzenie zastosowania przymusu bezpośredniego wobec zobowiązanego. Niedopuszczalne jest stosowanie wobec dziecka siły, jeżeli ma ono zostać wydane w celu umożliwienia wykonania prawa do kontaktów. Użycie wobec dziecka siły jest dozwolone tylko wtedy, gdy służy to jego dobru i wykonanie tego obowiązku przy użyciu mniej surowych środków jest niemożliwe.

15 Co należy zrobić, aby orzeczenie dotyczące odpowiedzialności rodzicielskiej wydane przez sąd w jednym państwie członkowskim zostało uznane i wykonane w drugim państwie członkowskim?

Termin „odpowiedzialność rodzicielska” obejmuje wszystkie prawa i obowiązki rodziców wobec dziecka. Istotnym elementem odpowiedzialności rodzicielskiej jest piecza nad dzieckiem (opieka rodzicielska). Odpowiedzialność rodzicielska obejmuje również utrzymywanie kontaktów z dzieckiem i obowiązek łożenia na jego utrzymanie (zob. uwagi w odpowiedzi na pytanie 1). Poniższe uwagi odnoszą się do **pieczy nad dzieckiem (elterliche Sorge)** i **prawa do kontaktów (Umgang)**.

Orzeczenia dotyczące pieczy nad dzieckiem i prawa do kontaktów wydane w innych państwach członkowskich UE (z wyjątkiem Danii) są uznawane w Niemczech na podstawie rozporządzenia (WE) nr 2201/2003 (rozporządzenie Bruksela II bis), bez potrzeby przeprowadzania postępowania szczególnego. Można jednak również wystąpić o uznanie orzeczenia do właściwego sądu rodzinnego w Niemczech. Uznanie odnosi skutek w odniesieniu do wszystkich stron.

Aby orzeczenie dotyczące pieczy nad dzieckiem (władzy rodzicielskiej) z innego państwa członkowskiego mogło zostać wykonane w Niemczech, należy złożyć wniosek o stwierdzenie wykonalności, jak określono w rozporządzeniu Bruksela II bis, tzn. orzeczenie wymaga zatwierdzenia do wykonania w Niemczech. Wniosek należy złożyć do właściwego miejscowo sądu rodzinnego w siedzibie wyższego sądu krajowego (*Oberlandesgericht*). Do wniosku o wykonanie należy dołączyć odpis orzeczenia oraz zaświadczenie wydane przez sąd w pierwotnym państwie członkowskim na standardowym formularzu określonym w załączniku II do rozporządzenia. Przymus adwokacki w tym zakresie nie obowiązuje. Wnioskodawcy mieszkający w innym państwie członkowskim powinni jednak wyznaczyć w Niemczech pełnomocnika do doręczeń. Sąd rodzinny wydaje orzeczenie bez przeprowadzania rozprawy. Na podstawie tego orzeczenia sekretarz sądowy wydaje klauzulę wykonalności. Od orzeczenia sądu rodzinnego można się odwołać do wyższego sądu krajowego. Środek zaskarżenia od orzeczenia wyższego sądu krajowego można wnieść do Trybunału Federalnego (*Bundesgerichtshof*), jeżeli wyższy sąd krajowy uzna ten środek za dopuszczalny. W Niemczech z ponad 650 sądów rodzinnych tylko 22 sądy są właściwe do rozpoznawania wniosków o uznanie i wydawanie stwierdzeń wykonalności. Ich adresy można znaleźć na stronie <http://www.bundesjustizamt.de/sorgerecht> „Zuständige Gerichte” (w języku niemieckim) i <http://www.bundesjustizamt.de/custody-conflicts> „Competent German courts” (w języku angielskim).

Należy zauważyć, że niektóre orzeczenia państw członkowskich dotyczące prawa do kontaktów i powrotu dzieci, które zostały bezprawnie uprowadzone lub zatrzymane, mogą być uznawane i wykonywane w Niemczech bez potrzeby stwierdzenia wykonalności i bez możliwości zaskarżenia uznania. Niemniej w takich przypadkach osoby sprawujące pieczę nad dzieckiem mogą również oficjalnie wystąpić o stwierdzenie wykonalności orzeczenia za pośrednictwem sądów niemieckich.

16 Do którego sądu w danym państwie członkowskim należy się zwrócić, aby wnieść środek zaskarżenia od postanowienia o uznaniu orzeczenia dotyczącego odpowiedzialności rodzicielskiej wydanego przez sąd w innym państwie członkowskim? Jaki rodzaj postępowania ma zastosowanie w takich sytuacjach?

Termin „odpowiedzialność rodzicielska” obejmuje wszystkie prawa i obowiązki rodziców wobec dziecka. Istotnym elementem odpowiedzialności rodzicielskiej jest piecza nad dzieckiem (opieka rodzicielska). Odpowiedzialność rodzicielska obejmuje również utrzymywanie kontaktów z dzieckiem i obowiązek łożenia na jego utrzymanie (zob. uwagi w odpowiedzi na pytanie 1). Poniższe uwagi odnoszą się do **pieczy nad dzieckiem (elterliche Sorge)** i **prawa do kontaktów (Umgang)**.

Właściwość szczególną w tym zakresie mają też 22 sądy wymienione w odpowiedzi na pyt. 15. O nieuznaniu orzeczenia dotyczącego pieczy wnosi się do sądu rodzinnego w siedzibie wyższego sądu krajowego, w którego okręgu pozwany lub dziecko, którego dotyczy orzeczenie, mają miejsce zwykłego pobytu. W braku takiego miejsca właściwy jest sąd rodzinny, w którego okręgu powstał interes prawny w takim rozstrzygnięciu lub pojawiła się potrzeba opieki; w pozostałych przypadkach właściwy jest Sąd Rodzinny w Pankow/Weißensee. Wszczęcie tego postępowania zasadniczo doprowadzi do sytuacji, w której właściwość we wszystkich sprawach dotyczących danego dziecka będzie skoncentrowana w jednym miejscu, tzn. jeden sąd będzie mógł orzekać we wszystkich sprawach dotyczących dziecka. Orzeczenia (dotyczące uznania lub nieuznania) mają jednak zastosowanie wyłącznie w państwie członkowskim, w którym zostały wydane. W Niemczech nadal można jednak przeprowadzić postępowanie w celu stwierdzenia nieuznania orzeczenia, nawet jako środek służący zabezpieczeniu interesu prawnego.

W odniesieniu do tego postępowania przepisy regulujące zezwolenie na wykonanie stosuje się odpowiednio w pierwszej instancji oraz we wszelkich postępowaniach w sprawie środków zaskarżenia.

17 Jakie prawo zastosuje sąd w postępowaniu w sprawie odpowiedzialności rodzicielskiej w sytuacji, gdy dziecko lub strony nie mieszkają w danym państwie członkowskim lub są obywatelami różnych państw?

Termin „odpowiedzialność rodzicielska” obejmuje wszystkie prawa i obowiązki rodziców wobec dziecka. Istotnym elementem odpowiedzialności rodzicielskiej jest piecza nad dzieckiem (opieka rodzicielska). Odpowiedzialność rodzicielska obejmuje również utrzymywanie kontaktów z dzieckiem i obowiązek łożenia na jego utrzymanie (zob. uwagi w odpowiedzi na pytanie 1). Poniższe uwagi odnoszą się do **pieczy nad dzieckiem (elterliche Sorge)** i **prawa do kontaktów (Umgang)**.

Należy rozróżnić między kwestiami prawa właściwego a kwestiami jurysdykcji. Jurysdykcję w kwestiach pieczy nad dzieckiem i kontaktów z dzieckiem mają zwykle organy sądowe i administracyjne państwa zwykłego pobytu dziecka (art. 8 rozporządzenia (WE) nr 2201/2003 i art. 5 konwencji haskiej o ochronie dzieci). Obywatelstwo nie ma natomiast znaczenia. Prawo właściwe również reguluje konwencja haska o ochronie dzieci. Zgodnie z tą konwencją co do zasady do kwestii przyznania, pozbawienia i sprawowania pieczy nad dzieckiem i prawa do kontaktów z mocy prawa stosuje się prawo państwa, w którym dziecko ma miejsce zwykłego pobytu. Zasadniczo odpowiedzialność rodzicielska powstała na podstawie prawa państwa miejsca zwykłego pobytu dziecka trwa także po zmianie miejsca pobytu dziecka. Jeżeli niemieckie organy sądowe i administracyjne mające jurysdykcję ze względu na miejsce pobytu dziecka wydadzą postanowienia dotyczące prawa pieczy i prawa do kontaktów, kwestie te będzie regulować prawo niemieckie.

Ta strona jest częścią portalu [Twoja Europa](#).

Państwa [opinia](#) na temat przydatności przedstawionych informacji jest dla nas ważna.

This webpage is part of an EU quality network

Ostatnia aktualizacja: 15/12/2020

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.